

سبش و ارزیاپی خانواده

از نظریه تا عمل

دکتر جهانگیر کرمی
(دانشیار دانشگاه اوزی)
دکتر علی زکی‌بی
دکتر محمدسجاد صیدی

انتشارات آزمون‌یار پویا

(حق چاپ محفوظ است)

سرشناسه: کرمی، جهانگیر، ۱۳۴۵.

عنوان و نام پدیدآور: سنجش و ارزیابی خانواده، از نظریه تا عمل / نویسندگان جهانگیر کرمی، علی زکی‌بی، محمدسجاد صیدی.

مشخصات نشر: تهران: آزمون‌یار پویا، ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری: ۵۰۰ ص: جدول، نمودار. شابک: ۱ - ۱۰ - ۷۸۴۹ - ۶۰۰ - ۹۷۸

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه: ص. ۵۸۳ - ۵۹۴.

موضوع: خانواده‌سنجی. موضوع: روان‌درمانی خانواده. موضوع: خانواده‌سنجی - فرم‌ها و

پرسشنامه‌ها - شناسه افزوده: زکی‌بی، علی ۱۳۶۲.

شناسه افزوده: صیدی، محمدسجاد، ۱۳۶۳.

رده‌بندی دیویی: ۶۴۶/۷۸ رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۴ س ۹۴/۵۳/۴۸۸ RC

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۴۰۹۷۹۹۲

شایب: ۸۰۴۱

شماره پروانه: ۱۱۷۴۴

عنوان: سنجش و ارزیابی خانواده، از نظریه تا عمل

نویسنده: دکتر جهانگیر کرمی، دکتر علی زکی‌بی، دکتر محمدسجاد صیدی

ناشر: آزمون‌یار پویا

مدیرتولید: امیر حیدری

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ دوم بهار ۱۴۰۲ - ۱۵۰۰۰۰ ریال

شابک: ۱ - ۱۰ - ۷۸۴۹ - ۶۰۰ - ۹۷۸

تهران، خیابان دماوند (به سمت شرق)، بعد از بزرگراه امام علی (ع)، ساختمان ۱۱۱۴،

طبقه سوم، واحد ۹ تلفن: ۷۷۵۹۱۴۵۴ - ۰۲۱ - همراه: ۰۹۱۰۰۵۱۱۰۰۳

Email: pub@azmonyar.com

فهرست

پیشگفتار ۱

فصل تحت: مدل های ارزیابی خانواده

مقدمه ۵

محتوای ارزیابی ۷

خانواده چیست؟ ۸

انواع خانواده ها ۱۳

روش های ارزیابی ۱۴

چشم اندازهای نظری در سنجش و ارزیابی خانواده ۱۷

مدل کارکرد خانواده مک مستر ۱۷

ابزار ارزیابی خانواده ۲۲

مقیاس درجه بندی بالینی ۲۳

مصاحبه ساختاریافته از کارکرد خانواده ۲۳

مدل ساختی ارزیابی خانواده ۲۴

ساختار خانواده ۲۶

خرده نظام های خانواده ۲۸

نفوذ پذیری مرزها ۲۹

اتحاد، قدرت و تبانی ۳۱

بدکاری خانواده ۳۳

مدل چندمختصاتی ارزیابی السون ۳۵

انسجام خانواده و انسجام زناشویی ۳۷

انعطاف پذیری خانوادگی و زناشویی ۳۹

ارتباط خانوادگی و زناشویی ۴۰

مدل بیورز در ارزیابی خانواده ۴۲

۴۳	گروه ۱. خانواده‌های مطلوب.....
۴۴	گروه ۲. خانواده‌های کافی.....
۴۴	گروه‌های ۳ و ۴ و ۵. خانواده‌های متوسط.....
۴۵	گروه ۶ و ۷. خانواده‌های مرزی.....
۴۷	رویکرد بوون در ارزیابی خانواده.....
۵۰	تفکیک خویشتن.....
۵۲	فرایند انتقال چندنسلی.....
۵۲	فرایند فرافکنی خانواده.....
۵۵	نظام عاطفی خانواده هسته‌ای.....
۵۵	گسلش عاطفی.....
۵۶	جایگاه همشیره‌ها.....
۵۷	واپسروی اجتماعی.....
۵۷	ارزیابی خانواده از دیدگاه تاب‌آوری.....
۵۹	فرایندهای ارزیابی.....
۶۱	ابزار ارزیابی.....
۶۱	ابزار سنجش.....
۶۳	ابزار بصری.....
۶۶	مصاحبه.....
۶۷	ابعاد موضوعی.....
۶۹	اطلاعات کسب‌شده از سایر اعضای خانواده.....
۷۱	واکنش مشاوران خانواده.....
۷۲	فرایند مقابله.....
۷۲	عوامل فشارزا.....
۷۳	مورد خانواده براون.....
۷۴	آثار استرسورها بر خانواده.....

- موضوعات زنجیره زندگی در درون خانواده..... ۷۵
- مسایل اجتماعی..... ۷۶
- ارزیابی خانواده از موقعیت..... ۷۷
- تعیین منابع مناسب، تلاش‌های مقابله‌ای..... ۷۸
- خودکارآمدی، مهارت، امید..... ۷۹
- اعتماد، صداقت و محبت در خانواده..... ۸۰
- الگوهای معنویت یا ایمان..... ۸۱
- الگوهای سازمان‌یافته..... ۸۲
- سطوح عملکرد خانواده..... ۸۵
- برنامه‌ریزی برای ارزیابی و درمان..... ۸۶
- مداخله..... ۸۷
- نیازهای اساسی..... ۸۸
- جمع‌بندی..... ۹۳
- ارزیابی در مدل زوج درمانی یا خانواده..... ۹۴
- ۱- علیت حلقوی..... ۹۴
- ۲- سرزنش کردن مفید نیست..... ۹۵
- ۳- بی‌طرفی درمانگر..... ۹۵
- ۴- ارزیابی ضروری است..... ۹۵
- ۱- تشکیل تیم زوجی..... ۹۶
- ۲- تغییر در احساسات، رفتارها، شناخت‌ها..... ۹۶
- ۳- یادگیری تکالیف تداوم‌بخش..... ۹۷
- ۴- همکاری برای حل مشکل..... ۹۷
- ارزیابی با استفاده از مدل یکپارچه نگر..... ۹۹
- غربالگری اولیه..... ۹۹
- درک دیدگاه هریک از اعضای زوج..... ۱۰۰

قیف ارزیابی..... ۱۰۱

تعصب ها و پیش فرض های درمانگر در ارزیابی..... ۱۰۳

فصل دوم: آزمون های کمی در ارزیابی

ازدواج و خانواده..... ۱۰۵

آزمون های پیش از ازدواج..... ۱۰۷

پرسشنامه طرح واره های اولیه همسرگزینی..... ۱۱۴

مقیاس انتظار از ازدواج..... ۱۲۰

پرسشنامه ترجیحات همسرگزینی..... ۱۲۶

نگرش های مربوط به انتخاب همسر..... ۱۳۰

مقیاس تعارض نقش جنسیتی..... ۱۳۸

نقش جنسی..... ۱۴۴

مقیاس ترس از صمیمیت..... ۱۴۸

پرسشنامه سبک های دلبستگی در سالان..... ۱۵۵

نگرش نسبت به عشق..... ۱۶۰

آزمون های ازدواج..... ۱۶۷

پرسشنامه تعهد زناشویی..... ۱۶۹

مقیاس کیفیت زناشویی، فرمت جدید نظر شده..... ۱۷۱

رضایت زناشویی انریچ..... ۱۷۹

پرسشنامه باورهای ارتباطی..... ۱۸۷

مقیاس سازگاری زن و شوهر..... ۱۹۳

شادکامی زناشویی..... ۱۹۸

آزمون سازگاری زناشویی..... ۲۰۰

پرسشنامه سبک های حل تعارض رحیم..... ۲۰۴

تاکتیک های حل تعارض..... ۲۱۴

پرسشنامه تعارضات زناشویی..... ۲۱۷

۲۲۴.....	پرسشنامه الگوی ارتباطی زوجین.....
۲۳۱.....	پرسشنامه دلزدگی زناشویی پاینز.....
۲۳۶.....	پرسشنامه رضایت جنسی لارسون.....
۲۴۰.....	مقیاس خودکارآمدی جنسی.....
۲۴۵.....	پرسشنامه مواجهه بدن در طول رابطه جنسی.....
۲۴۶.....	پرسشنامه عزت نفس جنسی زنان.....
۲۴۹.....	پرسشنامه عزت نفس جنسی زنان-فرم کوتاه.....
۲۵۰.....	چگونگی رابطه باهمسر.....

فصل سوم: آزمون‌های خانواده

۲۵۷.....	نیازهای خانوادگی.....
۲۶۳.....	پرسشنامه تجدیدنظرشده الگوی ارتباطی خانواده.....
۲۷۲.....	مقیاس ارتباط در خانواده.....
۲۷۶.....	پرسشنامه انسجام خانوادگی.....
۲۸۰.....	پرسشنامه انعطاف‌پذیری.....
۲۸۳.....	فرایندهای خانواده.....
۲۸۴.....	پرسشنامه کارکرد خانواده.....
۲۹۱.....	مقیاس جو خانواده.....
۳۰۴.....	جو عاطفی خانواده.....
۳۰۷.....	مقیاس سنجش بخشش در خانواده.....
۳۱۳.....	پرسشنامه‌ی ادراک حمایت اجتماعی.....
۳۱۶.....	پرسشنامه حمایت اجتماعی خانواده بیماران مزمن.....
۳۲۵.....	شاخص سرسختی خانواده.....
۳۳۰.....	مقیاس ارزیابی شخصی بحران خانواده.....
۳۳۸.....	مقیاس سنجش تاب‌آوری خانواده.....
۳۴۷.....	آزمون‌های کودک و خانواده.....

۳۴۷	پرسشنامه سنجش تأثیر اینترنت بر ارزش‌های تربیتی خانواده.....
۳۵۱	پرسشنامه سبک‌های فرزندپروری.....
۳۵۹	پرسشنامه شیوه‌های فرزندپروری والدین.....
۳۶۶	مقیاس ادراک شیوه فرزندپروری.....
۳۷۰	پرسشنامه طرحواره‌های فرزندپروری یانگ.....
۳۷۸	شاخص استرس فرزندپروری.....
۳۸۰	ادراک محبت والدین.....

فصل چهارم: کاربرد آزمون‌های شخصیت

۳۸۳	برای زوجها و خانواده‌ها.....
۳۸۸	II-MMPI/MMPI.....
۳۹۵	کاربرد II-MMPI برای زوجها.....
۳۹۷	III-MCMI/MCMI.....
۴۰۲	روایی و پایایی آزمون III-MCMI.....
۴۰۵	III-MCMI در سیستم زوجی.....
۴۱۱	۱۶ عاملی شخصیت (۱۶PF).....

فصل پنجم: روش‌های ارزشیابی کیفی در خانواده

۴۲۶	ویژگی‌های ارزیابی کیفی.....
۴۲۶	خودارزیابی فعال.....
۴۲۷	امکانات ارزیابی کیفی.....
۴۲۷	فن‌های ارزیابی کیفی برای کار با خانواده‌ها.....
۴۲۹	ارزیابی‌های هنری.....
۴۳۲	کمبود - اضافه.....
۴۳۲	کمبودهای والدین.....
۴۳۳	تصویرسازی ذهنی هدایت‌شده.....
۴۳۴	عکس‌ها.....

- ۴۳۴..... ژنوگرام ها و خط های زمانی
- ۴۳۷..... سایکودراما و نقش بازی کردن
- ۴۳۸..... مجسمه سازی
- ۴۴۰..... جملات ناتمام
- ۴۴۳..... استعاره ها
- ۴۴۳..... انتخابات خانواده
- ۴۴۵..... محدودیت ها
- ۴۴۶..... کتاب نامه

www.ketab.ir

مقدمه

دوره‌های آموزشی برای ارزیابی و سنجش، اغلب از متداول‌ترین دوره‌های آموزشی برای آموزش دانشجویان مشاوران و روان‌شناسان است (لانگ و یانگ، ۲۰۰۷). مشاوران و درمانگرانی که با زوجها و خانواده‌ها کار می‌کنند به نظر می‌رسد نسبت به سایر حرفه‌های یاورانه تردید بیشتری نسبت به درمان‌های روان‌شناختی داشته باشند. دلیل این است که بسیار از این آزمون‌ها به افراد بر چسب می‌زنند و به نظر می‌رسد در مورد مشکلی که زوجها و خانواده‌ها را به درمان کشانده است کمک چندانی ارایه نمی‌دهند. این بدبینی نسبت به آزمون‌ها بدان معنا نیست که مشاوره و درمان زوج و خانواده نیازی به استفاده از آن‌ها ندارد. اگر شما درمان را بدون ارزیابی شروع کنید، یعنی ادعا می‌کنید درمانی یکسان، در مورد همه مراجعان کارایی دارد. به عبارتی شما فرض کرده‌اید همه مراجعان یکسان هستند.

خانواده درمانی بدون ارزیابی، دقیقاً مثل رانندگی بدون نقشه است. لازم است که درمانگر بداند که خانواده کجا بوده، در حال حاضر کجاست و در آینده چه مسیری را می‌خواهد طی کند. ارزیابی به درمانگران کمک می‌کند تا دیدگاه‌های ذهنی و عینی را در مورد مشکل باهم تطبیق دهند و یک قرارداد یا طرح درمانی

برای درمان در نظر بگیرند (فلوید و دیگران، ۱۹۸۷). به طور خلاصه وقتی درمانگر در حال ارزیابی خانواده است، تلاش می‌کند تا اعضای خانواده و دغدغه آن‌ها را درک کند و بفهمد که چگونه می‌توان به موثرترین شکل به آن‌ها کمک کرد (ویلکسون، ۱۹۸۷).

ارزیابی همچنین یک ابزار مداخله قوی محسوب می‌شود. درمانگران می‌توانند از فرایند ارزیابی برای حمایت و اعتباربخشی به خانواده‌ها استفاده کنند و آن‌ها را تشویق به مشارکت فعال در فرایند درمان کنند. به عنوان مثال درمانگران می‌توانند از ارزیابی برای خوش‌آمدگویی به خانواده‌ها در جهت الحاق به سیستم، دادن بازخورد به خانواده‌ها، تصدیق کردن نگرانی‌هایشان و دادن امید به آنها استفاده کنند.

بر اساس نظر مک فاتر (۱۹۹۱) ارزیابی علاوه بر اینکه یک دستورالعمل و یک فرایند هدایت بخش و مطلق برای آغاز کار است، به خودی خود یک مداخله هم به حساب می‌آید. او اهداف زیر برای ارزیابی در نظر می‌گیرد:

روشن کردن ماهیت مشکلات خانواده

درک این که اعضای خانواده چگونه مشکلاتشان را تفسیر و ارزیابی می‌کنند.

ایجاد یک تصویر روشن از ساختار، عملکرد و پویایی خانواده.

بنابراین چنین به نظر می‌رسد که ما به عنوان مشاور و درمانگر گریزی نداریم جز اینکه یک ارزیابی نسبتاً دقیق از مراجعین خود داشته باشیم. به نظر ما ارزیابی یک نقشه راه است. یک برانداز کلی از مراجع است و یک تصویر کلی از وضعیت موجود می‌دهد. بر اساس شناخت وضعیت موجود است که ما خواهیم توانست یک تفسیر واقع بینانه داشته باشیم. در جریان درمان، درمانگران می‌توانند از فنون ارزیابی، برای پیگیری پیشرفت‌های خانواده، ارزشیابی مجدد اهداف، در تماس بودن با تغییرات بافتی خانواده، و خود ارزشیابی استفاده کنند. به علاوه وقتی درمانگران سؤال می‌پرسند، با پافشاری بر تکرار مسایل و روابط خاص، به روش‌های مختلف در حال انجام مداخله هستند.